

FEJLESZTŐ FELADATOK

1.

A RÓMAI BIRODALOM SZÜLETÉSE

Tedd időrendbe az Atlasz segítségével az alábbi eseményeket! A legkorábbival kezd!

Hannibál, pun hadvezér támadást indít Róma ellen.

A cannae-i csatában a rómaiak vereséget szenvednek Hannibál seregeitől.

A rómaiak uralmuk alá vonják az itáliai (etruszk, italicus és görög) területeket.

A rómaiak lerombolják Karthágót.

Publius Cornelius Scipio Zamánál legyőzi a punokat.

A rómaiak megkezdik Makedónia és a görög poliszok meghódítását.

A rómaiak kiszorítják Szicíliából a punokat, és a szigeten megszervezik az első provinciát.

2.

AUGUSTUS URALMA (forráselemzés, TK. 217. o.)

Válaszolj a kérdésekre Augustus önéletrajza alapján! Írd le annak a pontnak (pontoknak) a számát is, amelyikben a választ megtalálod

1. Minek köszönhette a hatalmát Augustus? (Hogyan került a kezébe a politikai vezetés?)

2. Mit válaszolt volna Augustus arra a kérdésre, hogy „mi Róma államformája”? Mi támasztja ezt alá a szövegben?

3. Mely – a forrásban szereplő – intézkedései növelték népszerűségét?

Válaszolj a kérdésekre saját véleményednek megfelelően!

1. Szerinted minek köszönhette a hatalmát Augustus?

2. Szerinted mi volt Róma államformája Augustus idején? Válaszodat indokold!

3. Miről nem tett említést Augustus az önéletrajzában?

3.

A TATÁR TERJESZKEDÉS ÉS HARCMODOR

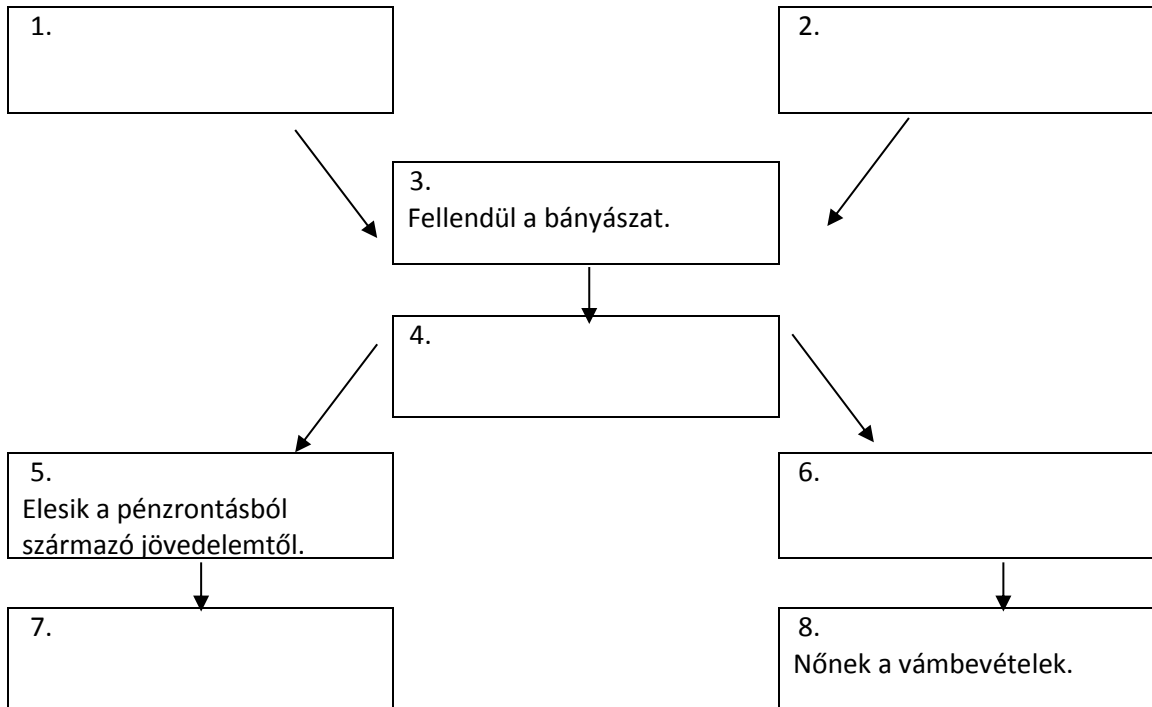
**Írj egy rövid (kb. 3-4 mondatos), lényegre törő összefoglalást a tatár terjeszkedésről (1240-ig) és harcmódorról!
Használd az Atlaszt és az alábbi képeket!**

4.

I. KÁROLY GAZDASÁGI REFORMJAI

Írd a folyamatábrába a logikailag megfelelő állítás betűjelét!

A) Fellendül a kereskedelem. **B)** Csehországi német bányászokat hív az országba. **C)** Értékálló pénzt veret. **D)** Bevezeti a kapuadót. **E)** A bányászok által fizetett bányabér (urbura) 1/3-át odaadja annak a földbirtokosnak, akinek a birtokán bányát tárnak fel.

5.

AZ ÁPRILISI TÖRVÉNYEK

Az alábbi (fiktív) személyek azért jelentkeztek, hogy felvetessék magukat a választói névjegyzékbe. Bíráld el, hogy kaphatnak-e választójogot az 1848-as áprilisi törvények értelmében! Válaszodat indokold!

Szlovencsák Karel, 42 éves Gömör megyei parasztgazda csak elemi iskolát végzett szlovák többségű falujában, ezért magyarul nem tud. Az apjától örökölt fél jobbágytelken gazdálkodik családjával.

Kis Jónás, Veszprém megyei parasztgazda szülei nemrég meghaltak. Ő még csak 19 éves, de már maga gazdálkodik a tulajdonába került egész jobbágytelken.

Johann Berger, 37 éves evangélikus vallású pékmester, Kassa szabad királyi városának tisztos polgára. Kis boltjában egy segéddel dolgozik. Boltja a 200 ezüstforint értékű házának földszintjén található.

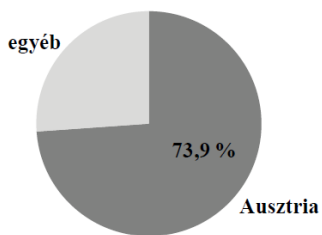
Tolnai Gáspár 1/8 telkes jobbágyi családból származik, ám egy nagylelkű rokon pártfogásába vette a jóeszű fiút, és gondoskodott taníttatásáról. A 25 éves Jónás most már a helyi református közösség segédlelkésze.

Nemes Felsőharaszthy Sebestyén ősi nemesi család leszármazottja, felmenőit egészen Szent István koráig tudja visszavezetni. Az egykor szebb napokat látott család birtokában ma már mindössze 1/8-ad úrbéri telek van, amelyet a 34 éves római katolikus vallású családfő gyermekeinek segítségével művel meg.

6.

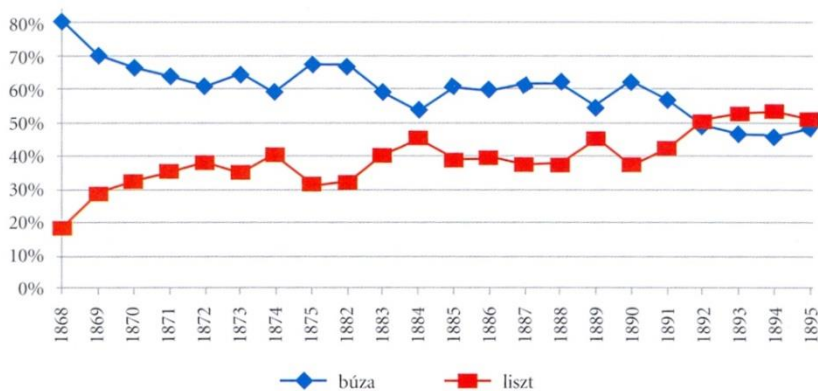
MAGYARORSZÁG MEZŐGAZDASÁGA A DUALIZMUS KORÁBAN

A magyar mezőgazdaság legfontosabb terményévé a korszakban a búza vált. Válaszolj a forrásokhoz kapcsolódó kérdésekre!

A búzakisvitel megoszlása célországok szerint (1887-1891)

A búza átlaghozama (1871-1915)	
időszak	átlaghozam (mázsa/kataszteri hold)
1871-1885	5,0
1886-1900	6,9
1901-1915	7,0

1. Mit jelent a „hozam” kifejezés?
2. Milyen okokkal magyarázható a búza átlaghozamának változása a korszakban?
3. A búza- és lisztkivittel kapcsolatban milyen változás olvasható le a grafikonról?
4. Melyik iparág fellendülésével magyarázható ez a változás?
5. Milyen okokkal magyarázható az Ausztriába irányuló búzakisvitel magas aránya?

A búza és a liszt megoszlása a kivitelben (A búza és a liszt együttesen = 100 %)

7.

VERSENGÉS A GYARMATOKÉRT

Válaszolj a karikatúrára vonatkozó kérdésekre!

1. Milyen történelmi folyamatot jelenít meg a karikatúra?
2. Azonosítsd a képen látható személyeket!
3. Milyen tulajdonságokat, érzelmeket sugall az egyes személyek ábrázolásmódja?
4. Értelmezd a karikatúrán szereplő személyek viselkedését!
5. Véleményed szerint részrehajló volt-e a karikatúra szerzője? Válaszodat indokold!

Francia karikatúra, 1898 (A képen szereplő felirat magyar fordítása: Kína.)

A FEJLESZTŐ FELADATOK FELDOLGOZÁSA**I. Töltsd ki a fejlesztő feladatokra vonatkozó táblázatot!**

A feladat sorszáma	Milyen típusú forrás(ok) használatára épül?	Mely kompetenciákat fejleszti / gyakoroltatja?
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

II. Döntsd el, hogyan alkalmaznád a megadott fejlesztő feladatokat az órán!

- a) Melyek azok a feladatok, amelyeket a feladat címében megadott téma bevezetéseként adnál oda a diákoknak?
- b) Melyek azok a feladatok, amelyek szerinted igénylik a téma legalább egy részének előzetes ismertetését?

III. Vizsgáld meg a 6. és a 7. feladat kérdéseit! Sorold őket kategóriákba az alábbi felosztás szerint, attól függően, milyen gondolkodási műveletet akar elvégeztetni a diákkal!**6. feladat:**

Az 1. és 3. kérdés célja:

A 2., 4. és 5. kérdés célja:

7. feladat:

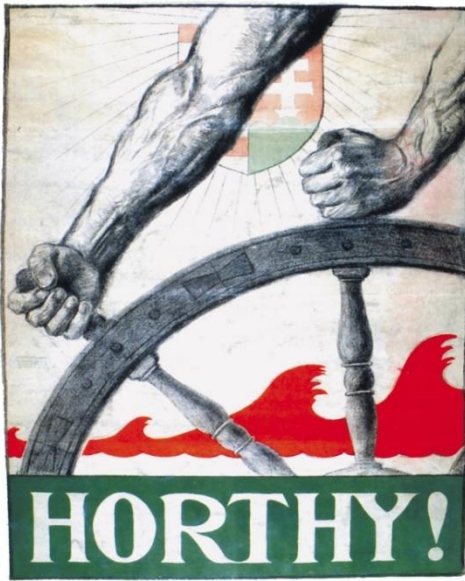
Az 1. kérdés célja:

A 2. és a 3. kérdés célja:

A 4. kérdés célja:

Az 5. kérdés célja:

IV. Fogalmazz meg kérdéseket / feladatokat az alábbi forrásokhoz, úgy, hogy azok minél több gondolkodási szintet érjentsenek!

Plakát, 1919 vége (Az eredeti plakát színes, az alul látható felirat zöld alapon fehér, a hullámok pirosak.)

„Nem titkolhatjuk el, mindenekelőtt, megütközésünket a békefeltételek mérhetetlen szigorúsága felett. E megütközés könnyen megmagyarázható. A többi háborút viselt nemzettel, Németországgal, Ausztriával és Bulgáriával kötött béke feltételei mindenesetre szintén szigorúak. De közülük egyik sem tartalmazott a nemzet életére lényeges oly területi változtatásokat, mint azok, amelyeket velünk elfogadtatni akarnak. Arról van szó, hogy Magyarország elveszítse területének kétharmad és népességének majdnem kétharmad részét, és hogy a megmaradt Magyarországtól a gazdasági fejlődés majdnem összes feltételei megvonassanak [...] ugyanakkor, amikor azt kívánják tőle, hogy többet termeljen. Ily nehéz és különös helyzet előtt állva, kérdezzük, hogy a fent említett elvek és érdekek mely szempontja váltotta ki ezt a különös szigorúságot Magyarországgal szemben?

Mindenekelőtt a Magyarországtól elszakítandó 11 000 000 léleknek 35%-a magyar, amely három és félmilliót jelent akkor is, ha a mi érdekeinkre legkedvezőtlenebb számítást vesszük is alapul. [...] Menjünk azonban tovább és tekintsük a Magyarország romjain megnövekedett államokat. Megállapíthatjuk, hogy faji [értsd: etnikai] szempontból ezek is éppen úgy, vagy talán még jobban részekre lesznek darabolva, mint az egykori Magyarország. [...] Nem látom be, hogy a nemzetiségi elv, a nemzeti egység elve nyerne ez által a feldarabolás által. Egyetlen következménye volna ennek, amelyet bátor leszek megemlíteni, anélkül, hogy bárkivel szemben is támadó szándékom lenne. Csak egyszerűen megállapítani kívánom azt a tényt, hogy e következmény a nemzeti hegemoniának átruházása volna oly fajokra, amelyek jelenleg többnyire alacsonyabb kulturális fokon állanak.

A történelmi Magyarország tehát Európában egyedülálló természetes földrajzi és gazdasági egységgel rendelkezik. Területén sehol sem húzhatók természetes határok és egyetlen részét sem lehet elszakítani anélkül, hogy a többiek ezt meg ne szenvedjék. Ez az oka annak, hogy a történelem tíz századon át megőrizte ezt az egységet.” *(Részletek Apponyi Albert gróf beszédéből, amelyet az első világháborút lezáró békekonferencián mondott)*

ÖTLETEK CSOPORTMUNKÁHOZ

1.

Bevezetés: a történelem kutatása

Válaszoljatok a forrásokhoz kapcsolódó kérdésekre! (Négy különböző forrás áll rendelkezésre, de a kérdések mindegyikhez azonosak.)

„A tatár pusztításokat követően 1241 és 1301 között [a] királyok komoly [...] betelepítésekbe kezdtek a területen. Az új telepések feltételezésünk szerint Észak- és Közép-Itália, illetve a mai Burgundia [Franciaország] területéről érkezhettek. A betelepítés számszerű voltát nehéz lenne megbecsülni, de minden bizonnyal nem lehetett jelentéktelen. Ezt igazolja, hogy vallon [a franciával rokon] vagy olasz elnevezésű települések nőttek ki a földből Hegyalján, mint például Olaszliszka, Bodrogolasi vagy Tállya [amelynek a neve egy vallon-francia szóból ered].”
(Nagy Kornél, történész írása a Tokaj-Hegyaljai borvidékről)

„Az eddig érvényes elmélet szerint egyetlen csoport [a modern európaiak őseinek csoportja] »találta fel« a mezőgazdaságot [Anatóliában, a mai Törökország területén]. Most azonban már látjuk, hogy genetikailag különböző csoportoktól indult ki [...]. A Teherántól [Irán fővárosától] 600 kilométerre délnyugatra fekvő barlangban feltárt 9-10 ezer éves csonttöredékekből vett DNS-minták elemzésével [az antropológus] kutatók arra jutottak, hogy a maradványok egy fekete hajú, barna szemű, sötét bőrű férfitől származnak, akinek étrendjében gabonafélék is szerepeltek, ami annak a jele, hogy jártas volt a növénytermesztésben. [...] A mezőgazdasági termelést folytató két [csoport] legkevesebb 50 ezer évvel ezelőtt válhatott szét, röviddel azután, hogy az emberek először kirajzottak Afrikából. A szakember szerint, noha a két ősi gazdálkodó [csoport] nem keveredett egymással, valószínű, hogy tudtak, sőt tanultak is egymástól [...]” (múlt-kor történelmi portál)

„Arra nézve, hogy mi volt a sámánok szerepe, funkciója a Kárpát-medencébe érkező magyaroknál, konkrét adat nem utal, így e területen csak elméletekre, találgatásokra vagyunk utalva. Annyit tudunk, hogy a 13. század óta a varázslók egyik magyar neve a táltos volt. Az is bizonyos, hogy a második világháborúig még éltek a magyar falvakban táltosoknak nevezett személyek. Ezek szerepköre azonban a fennmaradt történelmi adatok szerint a századok folyamán nagymértékben változott, és a 20. századi táltosok egyik fő funkciója már az időjárásért való viaskodás. Ennek ellenére a magyar táltosokra vonatkozó jelenkori hiedelmekből igen sokat megtalálunk a szibériai népeknél is: a táltosok révülését [révületbe esését], azt, hogy fölös [...] foggal születnek [...] stb.” (Magyar Néprajz nyolc kötetben)

„A magyarok hittek a túlvilági létben, ezt a kereszténység előtti sírok mellékletei éppúgy bizonyítják, mint középkori krónikáink néhány adata, például a Lehel-monda. Honfoglalás kori sírjaink egy részében lovas temetkezést találunk, és többnyire nem az egész lovat tették a sírba, hanem csak a koponyát, lábszárcsontokat hagyták a ló bőrében. A halottat gyakran lábával keletnek helyezték a sírba. Egyes sírokban halotti arclepek nyomát találták. [...] Több hiteles híradásunk van arról is, hogy a régi magyarok hittek az állatőstől, totemőstől való származásban [...] Nem tudjuk, hogy a honfoglaló magyarok isteneiket vagy az elhunytakat, őseket ábrázolták-e vagy sem.” (Magyar Néprajz nyolc kötetben)

Foglald össze röviden, milyen történelmi eseményről, jelenségről tudósít a szöveg!

Mi a forrása ennek a történelmi ismeretnek? (Vagyis: miből jöttek rá a kutatók?)

Melyik rokontudomány segítette feltárni a múltat?

Mi az, amiben bizonytalan vagy hiányos a kutatók jelenlegi tudása?

2.

Óriásvállalatok a második ipari forradalom korában

a) Válaszoljatok a következő kérdésekre az interneten gyűjtött információk segítségével!

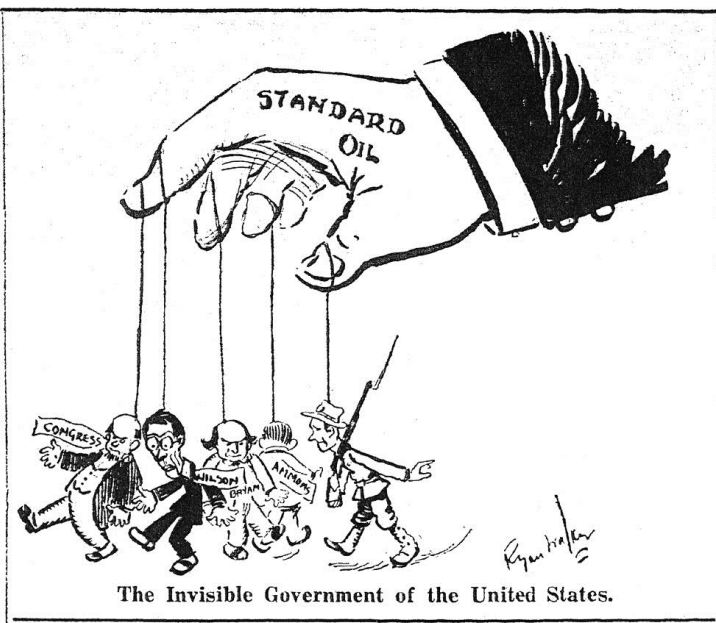
b) A csapat egyik tagja néhány percben foglalja össze szóban a megadott vállalatról gyűjtött információkat!

Bayer

1. Ki volt a gyár névadója? Hogyan szerezte a gyár alapításához szükséges szakmai ismereteit?
 2. Elsősorban milyen termékeket állított elő kezdetben a gyár? Melyik tudományág létrejötte hozott áttörést a gyár történetében? Miért?
 3. Melyik évben alapították a Bayer AG-t? Hány fő dolgozott ekkor a cégnek?
 4. Milyen új termékcsoporttal bővült a gyár kínálata a 19. század végén? Mik voltak a siker jelei 1881 és 1913 között?
 5. Melyik városban található a gyár központja 1912 óta? Németország melyik részén található ez a város? Melyik nagy iparváros közelében található?
 6. Mi lett a gyár történetének legsikeresebb, 1897-ben forgalomba hozott terméke? Ki találta fel? Mi volt a jelentősége?
- +1 Egészítsétek a fentiek legalább egy további, általatok érdekesnek talált információval a gyárról vagy az alapítóról!

Siemens

1. Ki és melyik évben alapította a céget? Mely találmánya ösztönözte cégalapításra?
 2. Mely területeken vállalt munkákat a cég? (Vagyis: milyen beruházások megvalósításában működött közre?) Soroljatok fel legalább ötöt!
 3. Mely munkákkal segítette elő a különböző kontinensek közötti kommunikáció felgyorsítását? Írjatok két konkrét példát!
 4. Melyik német város vált a cég legjelentősebb központjává a második ipari forradalom végére?
 5. Mennyi alkalmazottja volt a cégnek 1914-ben?
 6. Mely munkákkal kapcsolódott be a cég Budapest közlekedésének fejlesztésébe? Írjatok két konkrét példát!
- +1 Egészítsétek a fentiek legalább egy további, általatok érdekesnek talált információval a gyárról vagy az alapítóról!

Standard Oil

1. Ki volt a Standard Oil Company alapító-elnöke? Mikor alapították a céget? Melyik államban, melyik városban volt a központja?
 2. Hogyan gyűlt össze az alapításhoz szükséges tőke?
 3. Milyen újítást vezettek be a kőolaj szállításában? Milyen termékeket gyártottak a kőolajból?
 4. Milyen eszközökkel teremtettek monopolhelyzetet maguk számára? Legalább három példát írjatok!
 5. Miért szűnt meg 1911-ben addigi formájában a cég? Melyik törvény szolgáltatta a jogi alapot?
 6. A cég mely jellemzőjére utal az alábbi karikatúra?
- +1 Egészítsétek a fentiek legalább egy további, általatok érdekesnek talált információval a gyárról vagy az alapítóról!

Ford

1. Ki és melyik évben alapította a céget? Milyen korábbi kísérletei, tapasztalatai alapozták meg szakmai tudását?
 2. Milyen újítást vezetett be a cég a gyártási folyamatban 1913-ban? Mi volt ennek a jelentősége?
 3. Mikortól gyártották a Ford T-modellt? Mi volt a „beceneve”? Miért vált gyorsan népszerűvé?
 4. Ki volt Galamb József?
 5. Milyen eszközökkel növelte a cég a forgalmát?
 6. Melyik országban hozta létre a cég az első külföldi gyárát? Hol és melyik évben jött létre a legjelentősebb európai gyára?
- +1 Egészítsétek a fentiek legalább egy további, általatok érdekesnek talált információval a gyárról vagy az alapítóról!

3.**SÉTA A DUALIZMUS KORI BUDAPESTEN**

Készítsetek 5-10 perces idegenvezetést az alábbi témák kapcsán! Az idegenvezetésre egy séta alkalmával fog sor kerülni.

Az állomás sorszáma	A téma	Az idegenvezetők
1.	Xántus János és az Állatkert	
2.	A Városliget	
3.	A Hősök tere és a millenniumi ünnepek	
4.	A földalatti és a városi közlekedés	
5.	Az Andrássy út: villák, bérpaloták, bérházak	
6.	Az Opera és Ybl Miklós	
7.	Lechner Ödön és a szecesszió (Postatakarékpénztár)	
8.	A Parlament	

A CSOPORTMUNKÁBAN ELVÉGZENDŐ FELADATOK FELDOLGOZÁSA**I. Hogyan szerveznétek meg a fenti források és kérdések felhasználásával a csoportmunkát?**

(pl. Hány fős csapatokat alakítanátok? Mi alapján alakulnának a csapatok? Mi lenne a csapattagok feladata? Milyen szóbeli utasításokat adnátok a diákoknak?)

II. Véleményetek szerint miben ad többet a diákoknak a csoportban történő tevékenykedés az egyéni munkához képest? Milyen helyzetekben van értelme a csoportmunkának? Mik lehetnek a hátrányai, nehézségei?

KREATIVITÁST IGÉNYLŐ FELADATOK

1.

PANNONIAI UTAZÁS (házi dolgozat)

Képzeld el, hogy az ókori Róma városában élsz, de valamilyen ügyben el kell utaznod a birodalom határvidékére, Pannoniába. Pannoniai tartózkodásod során levelet írsz egy barátodnak / rokonodnak, amelyben elmeséled tapasztalataidat, élményeidet. Javasolt szempontok:

- útvonal, utazás Rómából Pannoniába
- Pannonia természeti viszonyai, települései, lakossága
- érdekességek Pannonia történetéből, aktuális helyzetéről
- egy helyi látványosság (pl. város, épület) részletesebb leírása
- egy átélt fiktív esemény (pl. színházi előadás, fürdőlátogatás, ünnepség, lakoma) leírása.

Minden, ami a saját személyeddel kapcsolatos (neved, foglalkozásod, utazásod célja és időpontja, véleményed a látottakról stb.) a képzeletedre van bízva, az ábrázolt környezet viszont valós és korhű legyen! Írásod feleljen meg a levél formai követelményeinek: legyen benne megszólítás, dátum, aláírás! Egyes szám első személyben, egész mondatokban fogalmazz, és ügyelj a helyesírásra!

Munkád megkezdése előtt olvasd el a Tankönyv 48. (valamint részben a 42. és 43.) leckéjét, és nézd meg az Atlasznak a témához kapcsolódó térképeit! Használhatsz más forrásokat is. *A használt források mindegyikének adatait tüntesd fel írásod végén (szerző, cím, kiadás helye és éve vagy internetes honlap címe és a letöltés időpontja)!*

A levél terjedelme: kb. fél-egy gépelt oldal (12-es betűméret, Calibri / Times New Roman betűtípus, normál margó, sorkizárt).

A beadás határideje: május 24., kedd

2.

A KÖZÉPKORI VÁROS (házi csoportmunka)

Készítsetek összeállítást egy elképzelt középkori városról!

Az összeállítás a következőkből álljon:

- a város szerkezetét érzékeltető rajz / térkép
- városi kiváltságlevél
- városi törvénykönyv
- egy céh szabályzata
- rajz a város egy jellegzetes épületéről (templom, városház, lakóház ...)

Az elkészítendő dokumentumokhoz használjátok az alábbiakban megadott mintákat! Ne másoljátok le, de figyeljétek meg jellegzetességeiket és azok alapján alkossátok meg városotokat! Adjatok nevet is a városotoknak!

Minták:

<http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/kozepkori-egyetem-es/index.html>

A fenti weboldalon a „VÁROSI TÁRSADALOM, GAZDASÁG, INTÉZMÉNYEK” fejezetben belül a következő dokumentumok szolgálhatnak mintául:

Városi kiváltságlevelek:

Lucca város kiváltságlevele, XI. század
Fülöp Ágost megerősíti a beauvais-i kommuna szokásjogát, 1182
II. Frigyes kiváltságlevele Goslar város részére (1219. július 13.)

Városi törvénykönyv:

Szemelvények a bergeni városjogból

Céhszabályzatok:

A párizsi takácsok határozatai
A frankfurti posztókészítők szabályzata

Középkori városok térképéhez az Atlaszban találtok mintát, képeket az interneten keressetek!

A dokumentumok mindegyikét kézzel készítsétek, A3-as vagy A4-es méretben! (dokumentumként egy oldal)

Beadási határidő: február 5. péntek.

3.

A VÁRHÁBORÚK KORA (házi csoportmunka)

Készítetek 16. századi „álláshirdetést” tartalmazó plakátot „Végvári vitéz kerestetik Eger várába (1552)” címmel!

A hirdetésnek a következő szempontok szerint kell felépülnie:

- Mi lesz a feladata a munkakör betöltőjének?
- Milyen képességekkel kell rendelkeznie?
- Mi jellemző a „munkahelyére”?

Formai elvárások: A4-es vagy A3-as méretben készüljön (kézzel vagy géppel); minden szemponthoz nagyjából 4-5 pont tartozzon; tartalmazzon 2-3 képet is.

Az értékelés szempontjai: Mennyire gazdag a korabeli magyar történelemre vonatkozó (helytálló) információkban? Mennyire kreatív és figyelemfelkeltő? Mennyire felel meg az álláshirdetés céljának? Mennyire esztétikus?

Beadási határidő: 2018. január 22.

4.

MAGYARORSZÁG A 18. SZÁZADBAN (házi csoportmunka)

A feladat: Képzeljétek el, hogy egy 18. századi külföldi televízió tudósítást készít a korabeli Magyarországról! Ennek megfelelően forgassatok egy kb. 5 perces kisfilmet! Határozzátok meg a tudósítás időpontját, amely Mária Terézia vagy II. József uralkodására essen! A tudósítás a következőket tartalmazza:

- felvezető szöveg, amelyben röviden bemutatjátok a korabeli Magyarországot az arról semmit sem tudó külföldi közönségnek;
- interjú egy nemessel, egy jobbággal és az uralkodóval, akik mindannyian saját helyzetükről (illetve saját társadalmi rétegük helyzetéről) nyilatkoznak.

Beadási határidő: 2018. január 22.

A KREATIVITÁST IGÉNYLŐ FELADATOK FELDOLGOZÁSA

I. Mire vonatkozóan tartalmaznak utasításokat a fenti feladatok? Miért lehet ezekre szükség?

II. Miért lehetnek hasznosak az ilyen típusú feladatok? Mik lehetnek a hátrányai vagy nehézségei?